

ماڻھو ۽ ٻوڙ ۽ شھري پھڪائي ٺاھڻ لاءِ ٺاھڻ واري ۽ سونھڻ لاءِ

نوسيني: زاناي پايه بهرز: خيرالدين وانلي
وھڙگيڙاني: داڪي آلاء

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

دھڪرد، وٻریندار وڪوڙاوه کانمان
دھگه پانه وه ٻو مهدينه^(۱).

دھفهرميٽ: (دروسته برين پيچي
بيگانه بکريت له کاتي پيويستي دا، بهو
ٺه نڌاهيهي که پيويسته له وهي که
پهيوهسته به تهماشاگردن ودهست
به رکهوتن وجگه له مانه. وه ابن مفلح
دھفهرميٽ: ٺه گهر ٺاھڻ نه خوش
کهوت، جگه له پياو که سي تر نه بوو
چاره سھري بکات، ٺه وا دروسته ٻوي
تھ ماشاي ٺه شوينانهي بکات که
پيويستي به تهماشاگردن ههيه ته نانهت
دامينيشي. ههروهه پياو له گه ل پياو.

دھفهرميٽ: دروسته ٻو چاره سھر
گردن پزيشك تھ ماشا گردن عوره تي
ٺاھڻ نه خوش له کاتي پيويستي دا،
وه ههروهه دروسته ٻو ٺاھڻ و پياو

- دروستيتي چاره سھر گردن
ٺاھڻ:

سید سابق له () دا دھفهرميٽ:
(دروسته ٻو پياو برين پيچي ٺان بن،
وه ٺانيش برين پيچي پياو بکن له
کاتي پيويستي دا. وه ٺيامي بوخاري
دھفهرميٽ: ٺايا دروسته پياو برين پيچي
ٺان بکات، وه ٺانيش برين پيچي پياو
بکات؟ پاشان دھگيڙي ته وه له

که فھرموويه تي: ٺيمه
له گه ل پيغه مبه ر ﷺ دھجه نگانين،
ٺاوي قه ومه که مان دھ دا، وخزمه تيانمان

به دستیدا ده کردو ده هیئتیا به دم وچاویدا^(۴).

له ریوایه تیکی تری عائیشه وه (خوای لی پازی بیّت) ده فهرمیّت: پیغه مبه ر^(ص) ئه گهر بچوایه ته سهر جیگا که ی فوی به دستیدا ده کردو

ی پییدا ده خویندو ده مو چاوی پیّ مه سح ده کرد له گه لّ مه سحی ههر شوینیکی تری دهستی پیّ بگه یشتایا. عائیشه (خوای لی پازی بیّت) ده فهرمیّت: پیغه مبه ر^(ص) ئه گهر ئازاری ببوایه فهرمانی پیّ ده کردم من بویم بگردایه .

۳۲- هه لواسینی نوشته: : له عبدالله ی کوری مسعوده وه^(ع) فهرمووی: له پیغه مبه ر^(ص) بیست ده فهرموو:

واته / دوعا به سهردا خویندن^(۵) ونوشته و خوشه ویست کردنی ژن لای پیاو، وه به

ته ماشای عوره تی پیاوان بکه ن له کاتی پیوستیدا^(۳).

له علی کوری عبیدالله وه له نه نکی یه وه که ناوی سه لمه بوو (خوای لی پازی بیّت) که خزمه تی پیغه مبه ر^(ص) ده کرد فهرموویه تی: (هیچ برین وپوشانیک نه بوو له پیغه مبه ردا^(ص) إلا فهرمانی پیّم ده کرد که خه نه ی بکه مه سه ر^(۳) .

۳۱- دوعا به سهردا خویندن: : له عائیشه وه (خوای لی پازی بیّت) پیغه مبه ر^(ص) له کاتی نه خوشی سهرمه رگیدا ده خویند و فوی به خویدا ده کرد، به لام کاتیک له سهری گران ده بوو من ده مخویند به سهریدا وفوم ده کرد و به دهستی خوئی مه سحم ده کرد له بهر پیروزی.

معمرفهرمووی: پرسیارم کرد له ابن شهاب چۆن فوی ده کرد؟ فهرمووی: فوی

- () : : () .

۵- (دوعا خویندن به سهر نه خوشدا دروسته، به لام ئه وه ی که پارانه وه ی له جگه له خوای گه وره ی تیدا بیّت، یا خود وشه ی جادوی تیدا به کار بهیتریت ئه وه بیان هاوه لّ دانانه بوّ خوای گه وره .

- (/ :) .
- () :
: () .

پيچه وانه وه هاوئل دانانه بو خواي گه وره .

خيژاني عبدالله ووتى بو ئەم شتانه ده لييت؟ سويند به خواي گه وره من چاوم ئازارى هه بوو، وه ده چوم بولاي فلانه كه سى جوله كه بو ئەوهى به سه رمدا بخوييت، وه كه به سه رمدا ده بخوييند ئارام ده بووم، عبدالله يش فرموى ئەمه ئيشى شه يتانه به ده ستي ده يجولاند ئەگه ر بيخويندايه وازى لى ده هينا، ته نها ئەوه نده ت به سه ئەوه بلييت كه پيغه مبه ر ﴿ﷺ﴾ ده يفه رموو: ﴿ﷺ﴾

وه قه له ويژه يه كى لابه ر زمان هه بوو، وه ئەگه ر عبدالله (ﷺ) به اتايه ته وه كۆكه كۆكى ده كرد، پوژيكيان هاته وه كه پيريزنه كه گوئى له ده نكي بوو خوئى لى شارده وه، ئەويش هات له ته نيشتم دانيشت ده ستي دا له ده ستم ده ستي به ر په تى له رزو تاكه كه وت، فه رموى ئەمه چى يه ؟ ووتم: دوعاى له رزو تايه ئەويش پايكيشاو بچراندى و فرپى داو فه رموى: بنه ماله ي عبدالله بى پيوستن له هاوئل دانان بو خواي گه وره . گويم له پيغه مبه ر ﴿ﷺ﴾ بووه فه رمويه تى: ﴿ﷺ﴾

﴿ﷺ﴾ (٦).

واته / ئەى خواي خه لكى ئەم ئازاره مه هيلآه، وه شيفاي بده هه ر تو شيفاده رى، هيج شيفايه ك نى يه ته نها شيفاي تو نه بيت، شيفايه ك كه نه خوئى يه كه به جى نه هيلآيت.

له زه ينه به وه (خواي لى پازى بيت) فه رموى: پيريزنيك هات بو لامان دوعاى سوربونه وه وله رزوتاي بوم كرد،

زه ينه ب (خواي لى پازى بيت) فه رموى: پوژيكيان ده رچوم له مال، فلانه كه س بينيمى، فرميسك به و چاوه مدا هاته خواره وه كه لاي ئەوه وه بوو، ئەگه ر دوعام به سه ردا بخويندايه فرميسكه كه ده وه ستايه وه، وه كه وازم لى به ينايا فرميسكى لى ده هاته خواره وه، عبدالله (ﷺ) فه رموى: ئەوه شه يتانه ئەگه ر به قسه ي بكه يت وازت لى دينيت، وه ئەگه ر به قسه ي نه كه يت په نچه ي ده كات به چاوتدا، به لام ئەگه ر وه كو

-) :
(:

﴿٨﴾ .
واته : پاداشتی ئارام گرتن له سه ره كه م
لئقه ومانه .

وه له
فه رمووی هـ تی : پیغه مبهـ ره ﴿صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ﴾
فه رمووی هـ تی :

﴿٩﴾ .

واته : چوار شت له ناو ئوممه تی مندایه له
په وشتی نه زانی ونه فامی یه و وازی شی لی
ناهیئن : شانازی کردن به باوک و باپیره وه ،
تانه و ته شهردان له ره چه له کی یه کتر ،
باوه رپوون به ئه ستیره گه ری که
کاریگه ری هه یه له باران باریندا ، وه
شیوه ن کردن له سه ره مردوو .

وه له عبدالله ی کورپی مه سعوده وه ﴿صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ﴾
فه رمووی هـ تی : پیغه مبهـ ره ﴿صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ﴾

-)
- (.
-) / : (.

پیغه مبهـ ره ﴿صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ﴾ بکه یت ئه وا باشترو
شایانتره بۆ چاک بوونت ، وه ئاو بکه به
چاوتدا و بلی :

﴿٧﴾ .

٣٣- گریانی ئافره تان له سه ره مردوو
و حه رامیتی شیوه ن کردن :

له (انس) هوه ﴿صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ﴾ فه رمووی : پیغه مبهـ ره
﴿صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ﴾ هاته سه ره ئافره تیک ده گریا
له سه ره مندالیک ی مردبوو پی ی
فه رموو : ﴿صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ﴾ .

واته / له خوا بترسی و ئارام بگره . ئه ویش
ووتی : تو چوزانیت من چیم به سه ردا
هاتوو ، کاتیک پویشت پی ی و ترا : ئه وه
پیغه مبهـ ری خوا بوو ﴿صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ﴾ ئه ویش زوری
پی ناخوش بوو ، پاشان چوو بۆ مالی
پیغه مبهـ ره ﴿صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ﴾ هه یچ ده رگاوان
ویاسه وانی نه بینی ، چوو ژوره وه بۆ لای و
ووتی : ئه ی پیغه مبهـ ری خوا ﴿صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ﴾ نه تم
ناسی . ئه ویش فه رمووی :

-)
- (:
-) :

واته: خوای گه وره نه فره تی کردوو له و ئافره تانه ی که به زۆری سهردانی گۆرستان ده که ن^(۱۳).

۳۶- نوێژ کردن له سه ر مردوو:

سید سابق ده لیت: دروسته بو ئافره تان نوێژ بکه ن له سه ر مردوو ههروه کو چۆن پیاوان ده یکه ن، دروسته به ته نها بیکه ن یان به کۆمه ل. عومه ر^(ﷺ) چاوه پری ام عبدالله ی کرد تا نوێژی له سه ر عتبه کرد.

وه عائیشه (خوای لی پازی بیّت) فره مان ی کرد که سه عدی کوپی ابی وقاص^(ﷺ) بهینن تا نوێژی له سه ر بکات.

۳۷- دروست کردنی خواردن بو که س و کاری مردوو:

له عبدالله ی کوپی جه عفه ره وه^(ﷺ) فره مویه تی: پیغه مبه ر^(ﷺ) فره مووی:

-) :

(:

-) ده فره میت: نه فره ت کردنه که ئه و ئافره تانه ده گریته وه که به زۆری سهردانی گۆرستان ده که ن، که ئه مه پیش ده بیته هۆی فه وتاندنی مافی میرده کانیان، وده رخستنی له شیان، وشیه ون وده نگه ده نگ ، وه وتراوه ئه گه ر ئه مین بوو له هه موو ئه مانه ئه و کاته دروسته سهردانی بکات، چونکه بیرکردنه وه ی مردن ئافره ت و پیاو پیوستیان پییه تی). (/) .

فرمووی: ﴿

﴿^(۱۰).

واته: له ئیمه نی یه که سیك که: له پرومه تی خوای بدات، وه یه خه ی دادریّت، وه هاوار و بانگه واز بکات وه کو بانگه وازی سهرده می نه زانی ونه فامی.

۳۴- قه ده غه کردنی ئافره تان له شوین که وتنی مردوو هه لگرتنی:

:

له وه (خوای لی پازی بیّت) فره مویه تی:

﴿^(۱۱).

لیمان قه ده غه کراوه که دوا ی مردوو بکه وین وه زۆریشمان لی نه کراوه که نه چین.

۳۵- نه فره ت کردن له و ئافره تانه ی که به زۆری سهردانی گۆرستان ده که ن:

:

له ابی هریره وه^(ﷺ) فره مووی: پیغه مبه ر^(ﷺ) فره مویه تی:

﴿^(۱۲).

-) (/ :

-) :

: (/) :

۳۹- سەردانى ئافره تان بۆلای نه خۆشى

پیاو، وه به پیچه وانه وه:

:

له عائیشه وه (خوای لی پازی بیّت)

فه رموی: کاتیک پیغه مبه (ﷺ) هاته

مه دینه وه، أبو بکر وبلال (خویان لی پازی

بیّت) نه خۆش که وتبوون وتایان لی

هاتبوو، منیش سەردانیانم کردو ووتم:

ئیستا چۆن؟... وه ووتی ئەگر

أبو بکر (ﷺ) تایی لی بهاتایه دهیفه رموو:

وه که تایه که بیلالی بهر بدایا دهیفه رموو:

عائیشه (خوای لی پازی بیّت) فه رموی:

هاتم بۆلای پیغه مبه (ﷺ) و پیم

راگه یاند، ئەویش فه رموی: (ﷺ)

(ﷺ) ۱۶.

-() :

(ﷺ) ۱۴.

واته: خواردن بۆ بنه ماللهی جه عفه ر

دروست بکه ن چونکه ئەو کاره ی

به سه ریان هاتوو ه سه رقالی کردوون.

۳۸- دابه زینه ناو گوړی ئافره ته وه

له لایه ن بیگانه وه:

له ئەنه سه وه (ﷺ) فه رموی: کچی

پیغه مبه رمان (ﷺ) بینسی که

شاردرایه وه و کرایه گوړه وه، وه پیغه مبه ر

(ﷺ) دانیشتبوو له سه ر گوړه که، بینیم

چاوه کانی فرمیسیکیان پییدا هاته

خواره وه، فه رموی: (ﷺ)

(ﷺ) . ئایا که ستان هیه

که جیماعی نه کرد بیّت ئەم شه و؟

(ﷺ) فه رموی: من ئەی

پیغه مبه ر (ﷺ)، پیغه مبه ر (ﷺ) پیی

(ﷺ) ۱۵.

واته / دابه زه بۆ ناو گوړه که ی، ئەویش

دابه زی وشاردی یه وه.

-() :

.(:

-() :

.(

واته: خوايه مه دینه مان له لا خۆشه ویست
بکه وه کو خۆشه ویستیمان بۆ مه ککه یان
زیاتر، وه خوايه پارێزراو وسه لامه تی بکه،
وه به ره که ت بخه ره کیشانه وپیوانه یه وه،
وه نه خۆشی وتایه که ی بگوازه ره وه بۆ
سه ر .

له () ه وه (خواي لی پازی بیّت)
فه رمووی: من نه خۆش بووم
پیغه مبه ر ﴿ﷺ﴾ سه ردانی کـردم
وفه رمووی: ﴿ﷺ﴾

﴿ﷺ﴾ (۱۷).

واته / مژده ت ده ده می ئە ی که
نه خۆشی موسلمان تاوانی لاده بات
هه روه کو چۆن ئاگر پیسی له سه ر زیڕ و
زیو لا ده بات.

۴۰- پاداشتی که سیك که سی مندالی
مرد بیّت:

له أبی () وه ﴿ﷺ﴾ پیغه مبه ر ﴿ﷺ﴾
به چه ند ئافره تیکی ئە نصاری فه رموو:

﴿ﷺ﴾

واته: هیچ که سیك له ئیوه نی یه سی
مندالی بمریت وچاوه پروانی پاداشتی بیّت
له خواي گه وره ئیلا ده چیته
به هه شته وه . ئافره تیکیان وتی: دوو
مندالیش ئە ی پیغه مبه ری خوا ﴿ﷺ﴾؟
فه رمووی: ﴿ﷺ﴾ (۱۸).

واته: به لی ئە گه ر دوو مندالیشی بمریت.
هه ر له () ه وه ﴿ﷺ﴾
فه رموویه تی: ئافره تیك مندالیکی مردبوو
هیئای بۆ لای پیغه مبه ری خوا ﴿ﷺ﴾ و
وتی: ئە ی پیغه مبه ری خوا ﴿ﷺ﴾ دوام
بۆ بکه ئە مه سی یه م مندالمه ده مریت،
پیغه مبه ر ﴿ﷺ﴾ فه رمووی:

﴿ﷺ﴾

واته: ئایا سی مندالت مردوو؟ ئە ویش
وتی: به لی، پیغه مبه ر ﴿ﷺ﴾ فه رمووی:

﴿ﷺ﴾ (۱۹).

واته: به راستی خۆ قه ده غه کردنیکی زۆر
خۆت قه ده غه کردوو له ئاگر.

**وصلی الله وسلم علی نبینا محمد
وعلی آله وصحبه أجمعین.**

- (/ :) .

- () .

- (:) .